

Asia: VN/7167/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Nordkalkin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Yleistä

Nordkalk Oy Ab (jäljempänä ”Nordkalk”) kiittää mahdollisuudesta lausua esitysluonnoksesta kaivosmineraaliverolain (1262/2023) muuttamiseksi.

Nordkalk on eri muodoissaan harjoittanut kalkkikaivostoimintaa Suomessa jo noin 127 vuoden ajan ja sen tuotteet ovat myös kiinteä osa kansallista huoltovarmuutta. Suomen lisäksi Nordkalk-konserni louhii tai jalostaa kalkkikivipohjaisia tuotteita myös mm. Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Puolassa ja Turkissa. Nordkalkille on siten muodostunut merkittävä käytännön ymmärrys kaivostoimialasta, sen vaikutuksista sekä sen sääntelystä Euroopan laajuisesti. Nordkalkin pitkäkestoinen toiminta on osoitus siitä, että kaivostoimintaa on Suomessa mahdollista harjoittaa kestäväällä, ympäristöystävällisellä ja kustannustehokkaalla tavalla.

Yhtiön toiminta edustaa pysyväluonteista, pitkäjänteistä perusteellisuutta, jonka raaka-aine ja tuotteet vaikuttavat laajasti yhteiskunnan ja teollisuuden perustoimintoihin. Toiminnan aikajänne on hyvin pitkä. Kalkki on kriittinen mineraali, jota hyödynnetään muun muassa vedenpuhdistuksessa, savukaasujen puhdistuksessa, maataloudessa maanparannusaineena ja rehujen raaka-aineena, kaivosten rikastusprosesseissa ja metallien talteenotossa säätökemikaalina, maanrakennuksessa

maa-ainekseen stabilointiin, puutarharakentamisessa, lasin raaka-aineena, sokerin valmistuksessa, sellutehtaiden kemikaalikierrossa, rakennusmateriaalien kuten betonin ja asfaltin raaka-aineena, muovien ja kumien raaka-aineena sekä maaleissa, liimoissa ja muissa pinnoitteissa. Kaivoksissa on edelleen laajoja hyödyntämiskelpoisia mineraaliesiintymiä. Kaivostoiminnalla on lisäksi merkittävä paikallistaloudellinen rooli useilla sen toimipaikkakunnilla – mm. kalkkiuunien hukkalämpöä hyödynnetään osana kaukolämpöverkkoa ja kaivoksen pohjavettä käytetään mm. merkittävänä raakavesilähteenä.

Nordkalkin huomiot ehdotetuista muutoksista kaivosmineraaliverolakiin

Nordkalk haluaa tuoda lainvalmistelussa harkittaviksi seuraavat huomiot:

1. Hallinnollisen taakan keventäminen – kannatettava muutos

Nordkalk pitää hallinnollisen taakan vähentämistä tärkeänä tavoitteena. Tässä suhteessa ehdotettu muutos, jossa veron määräytymisajankohdaksi säädetään kiven nostamishetki louhintatapahtuman sijaan, on selkeä parannus nykytilaan ja saa kannatuksemme.

2. Veron korotuksen kohtuuttomuus ja vaikutukset kotimaisiin markkinoihin

Esitetty teollisuusmineraalien veron kolminkertainen korotus (0,2 €/tonni → 0,6 €/tonni) on kohtuuton, eikä esityksessä ole esitetty riittäviä taloudellisia tai yhteiskunnallisia perusteita näin jyrkälle nousulle. Kalkkikivi, jota Nordkalk Suomessa louhii, päättyy lähes kokonaisuudessaan kotimaisille käyttäjille. Korotus siirtyy suoraan näiden asiakasryhmien – kuten maatalouden ja rakentamisen – kustannuksiin sekä kuluttajahintoihin, lisäten kotimaista inflaatiopainetta ja heikentäen näiden toimialojen kilpailukykyä lisäten Suomen riippuvuutta muista valtioista kriittisillä aloilla. Suomessa tuotettu sementti käyttää Nordkalkin kalkkikiveä raaka-aineenaan. Ehdotettujen muutoksien seurauksena kustannusylitykset kohdistuisivat näin ollen rakennusmateriaalien arvoketjuun.

3. Veron kohdistuminen vain kotimaiseen tuotantoon – tuontiriippuvuuden riski

Kaivosmineraalivero ei koske tuontia. Näin ollen vero asettaa kotimaiset toimijat epäreiluun ja syrjivään kilpailuasemaan ja ohjaa markkinoita ulkomaisten vaihtoehtojen suuntaan. Tämä kehitys on erityisen ongelmallinen kriittisillä ja huoltovarmuuden kannalta keskeisillä aloilla, kuten vedenpuhdistus, ruuantuotanto ja rakentaminen.

4. Verotuottotavoitteiden realismi ja progressiivisuuden puute

Kaivosmineraaliveron kertymä vuonna 2024 oli 31 miljoonaa euroa. Hallitus on asettanut tavoitteeksi 70 miljoonan euron lisätuoton, mutta esityksessä ei ole otettu huomioon muiden samanaikaisten tuottoa kasvattavien tekijöiden vaikutusta – kuten Rapasaaren ja Suhangon kaivosten avautumista tai kullan korkeaa maailmanmarkkinahintaa. Näillä tekijöillä on jo itsessään merkittävä vaikutus verotuottoihin, mikä puoltaa asteittaisempaa ja oikeasuhtaisempaa etenemistä.

5. Verorasituksen kumuloituminen – sähkön veroluokan muutos

Kaivosmineraaliveron korotuksen ohella hallitus on esittänyt kaivosten sähkön kulutuksen siirtämistä korkeampaan veroluokkaan. Tämä muutos voi tarkoittaa jopa yli 40-kertaista nousua sähkön veroyksikkö hinnassa. Yhdessä kaivosmineraaliveron korotuksen kanssa, nämä kaksi muutosta aiheuttavat merkittävän kustannusnousun kotimaiselle tuotannolle, vaarantaen investointiympäristön ennakoitavuutta, huoltovarmuutta ja kilpailukykyä.

6. Omistusoikeus ja verotusoikeuden perusteet

Veron perusteeksi esitetään uusiutumattoman luonnonvaran hyödyntäminen. On kuitenkin huomattava, että Suomessa ei ole selkeää perustuslaillista tai lainsäädännöllistä sääntelyä, jonka mukaan kallioperän luonnonvarat kuuluisivat yksiselitteisesti valtiolle. Kaivoslain mukaisesti maanomistajille maksetaan louhintamaksua, ja esimerkiksi kunnalliset maanomistajat hyötyvät louhinnasta kaksinkertaisesti – ensin louhintakorvauksena ja toistamiseen 60 %:n osuudella verosta. Tällainen rakenne herättää kysymyksiä verotusoikeuden oikeudellisesta perustasta ja tasapuolisuudesta.

Lopuksi

Nordkalk kannattaa hallinnollista selkeytystä veron määräytymiseen. Sen sijaan ehdotettua teollisuusmineraalien veronkorotusta pidämme taloudellisesti, oikeudellisesti ja yhteiskunnallisesti kestäättömänä. Veron tulisi olla ennakoitava, kohtuullinen ja tasapuolinen. Nykyisellään esitetty rakenne vaarantaa kansallisen huoltovarmuuden, paikalliset elinkeinot ja kotimaisen tuotannon kilpailukykyä.

Määttänen Laura
Nordkalk Corporation